

az egyévi önkéntességi jog elnyerésével kapcsolatban foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy a különböző iskolák bizonyítványai mikre jogosítják a végzett fiatalságot. Az a lényeges, ha valamely hivatal, állás betöltésére a pályázónak képessége van, nem a papiros, nem a bizonyítvány. Némelyek elvetnék a jogosítást. Hogy ki mire képes, az élet sokkal jobban megmutatja, mint a bizonyítvány. Egyes hivatalokra nem kellene papiros. Elég, ha az illető hivatal maga próbaidőben győződik meg valakinek a képességéről, azt mondják sokan. A cikkirő nincs e mellett. Mindenesetre legyen jogosító ereje a bizonyítványnak, de ne essünk túlzásba! Az egyéves önkéntességi kedvezmény megadása is ne annyira a bizonyítványtól függjön, mint inkább attól, van-e hajlama valakinek a katonai pályára. Különben erre vonatkozólag a következőket jegyzi meg Lurz: a gimnázium, technikai, gazdasági iskolák, tanítóképzők stb. növendékei egyforma elbánásban részesüljenek; az egyévi önkéntesi kedvezmény megadása ne köttessék a tudományos képzéshez, az egyéves katonai szolgálat megadása a katonai hatóság dolga. Az egyéves önkéntesek tisztjelölteké neveztesse ki. Ennek feltételei: 1. A fentebbieken kívül (isk. végzettség mellett) önkéntességi jogot kapna az is, aki a kereskedelem avagy az ipar valamely ágában kivált, amiről tanuságot tehet a kereskedelmi vagy iparkamara. Bizottság szervezendő katonákból és tanügyi férfiakból, akik az ilyen jelentkezőket megvizsgálják. 2. Maga a katonai hivatás. Így, akik csak népiskolát végeztek, azok is lehetnének tisztjelöltek s mennyiben ott megfeleleltek, még magasabb hivatalokban is helyük lehetne. A középiskolák az egyenjogúsításra törekcsenek. Utóbbi időben nemcsak testületek, cikkek, magánosok sürgetik ezt, hanem rendeletek is láttak napvilágot, amelyek pl. megengedik a reáliszkolai tanulóknak, hogy ev. theológiára beiratkozhasassanak. S valószínűleg a kath. theológiát is látogathatják majd a reáliszkolát végeztek. Sokan, akik nem végezhettek olyan intézeteket, amelyek az egyetemek látogatására jogosítanak, irtóznak a magánvizsgálatoktól, de különben is a korosabbakat az akadályok egész tömege riasztja vissza a felsőbb tanulmányoktól. Doktori címet kellene adni mindannak, aki habár gimnáziumot, egyetemet nem végzett, de valamely szakmában kiváló, annál is inkább, hogy minden értékes szellemi erő az állam javára munkálkodjék. A. Gy.

Ipari műhelyek az iskola szolgálatában. E címen *Die deutsche Schule* 1917: 11. és 12. számában G. Meyer azt fejtegeti, hogy az iskolának elsőrendű kötelessége növendékeivel az alkotó munkát közvetlen közelből figyeltetnie. Ezáltal a tanulók szemléloképessége nyer, egyúttal el is beszéli a saját nyelvén a tapasztaltakat és így két olyan lényeges kellék fejlődik lelkében, amelyek az oktatásnak alapjai. Tanításunkban a szülőföld iparágai, műhelyei legyenek a kiindulópontok. Így az iparágak nem maradnak ismeretlenek. Különben is a műhelyek élő tanui annak, hogy a munkásnak is szellemi tőkére, ismeretekre van szüksége, ha a társadalomnak hasznothajtó polgára akar lenni. Az ipari műhelyek, gyárak az élet teméntelen kérdésére megfelelnek s így sajnálatos azok elhanyagolása. Tanügyi férfiak e kérdéssel nem igen foglalkoztak. Csak 1892 óta

jelent meg több cikk és könyv a műhelyek látogatásáról. A szerző szerint a műhelyek (ipartelepek, gyárak) látogatása a következőkért fontos: megvilágítja, erősíti és bővíti a tanuló képzeletét és gondolatvilágát, szellemi munkálkodásában támaszul szolgál, elősegíti a pályaválasztást és nevelői hatása erkölcsi, társadalmi és állampolgári irányban elvitathatatlan. A tanítónak is van nyeresége: megismeri a gyermekeket, közelebb fér lelkükhöz, a különböző iparosoknál szerzett tapasztalatait a tanításnál nagyon előnyösen érvényesítheti. A társadalmi ellentétek áthidalására is alkalmas, ha a tanító a mesterembereket megismeri és azokkal érintkezik. Bethmann-Hollweg is rámutatott erre egy munkáskongresszuson. A műhelyek látogatását ne előzzék meg az ú. n. alapos megbeszélések, ámbár a látogatás előkészítendő. A tanulók érdeklődését, amely kérdésben nyilvánul, kielégítjük vagy a helyszínen, vagy órákon az iskolában. Lényeges, hogy nagy csoportok ne legyenek, legfeljebb 18 tanuló egy csoportban, s arra figyeljenek, amit a tanításban fel akarnak használni. Jegyzeteket ne készítsenek, hiszen a lényeges dolgokat megtartják emlékezetükben. A műhelyekben szerzett tapasztalatok minden tárgy tanításában felhasználhatók. Lehet írásbeli feladatokat is íratni. Utalni lehet költeményekre, festményekre, szobrokra stb. Felsőbb fokon a törvények gyakorlati alkalmazását figyeljék a növendékek. Kitűnő feladatok kínálkoznak megoldásra a számtanban. Rámutathatunk a munkások egyesületeire, életbiztosítására, balesetbiztosítására stb. Különbőféle társadalmi intézményekre terelhetjük a figyelmet. Felsőbb osztályok növendékei külön számításokat végezhetnek, vázlatokat készíthetnek és ezek kidolgozására is sor kerülhet. A bevétel, kivétel, vám, vállalkozó és munkás, bevétel és kiadás, nyugtatóvány, szállítás, szóval a gyári üzem stb. mind megannyi hasznos tudnivalók megismerése ilyen látogatások gyakorlati eredményei. Ha növendékeinkkel rendszeren látogatjuk az ipari műhelyeket, nemcsak hasznos ismeretekre tesznek szert, hanem látva, hogy egyes ipari cikkek előállítására mennyi fáradságába kerül a munkásnak, nemcsak a munkást magát fogja megbecsülni, hanem az általa készített cikket is. *A. Gy.*

Iskolakerülők osztálya. Egy idő óta a majnamenti Offenbachban külön osztályban gyűjtik össze a városi népiskolának azokat a növendékeit, akiket iskolakerülőknek ismernek, meg azokat, akiket a szülői féltőgylet hiányossága miatt züllés fenyeget. E rendelkezéstől azt remélik, hogy először is megóvhatják a többieket ezek rossz példájától, másfelől pedig alkalmas nevelői eljárással még az utolsó pillanatban segíthetnek rajtuk a rendes iskola keretében is. Avégre, hogy lehetősen elvonják ezeket a rendszeren gyenge akaratú gyermekeket az utca rossz hatásától, az iskola épületében adnak nekik enni is 10, 12 és 7 órákor. (*Die deutsche Schule 1918: I.*) i.